

E.B. gegn Frakklandi

Dómur frá 22. janúar 2008

Mál nr. 43546/02

8. gr. Friðhelgi einkalífs og fjölskyldu

14. gr. Bann við mismunun

Börn. Ættleiðingar. Mismunun vegna samkynhneigðar.

1. Málsatvik

Kærandi, E.B., er franskur ríkisborgari, fædd 1961 og búsett í Frakklandi. Hún er leikskólakennari og hefur verið í sambúð og föstu sambandi við R, sem er sálfræðingur, síðan árið 1990. Kærandi sótti um ættleiðingarleyfi til franskra félagsmálayfirvalda í febrúarmánuði árið 1998. Við meðferð málsins kom fram að hún væri samkynhneigð og í sambúð með R. Frönsk félagsmálayfirvöld synjuðu kæranda um leyfi til að ættleiða barn. Hún kærði niðurstöðuna til æðra stjórnvalds en fyrri niðurstaða var staðfest í maí 1999. Ástæður þær sem gefnar voru fyrir báðum synjunum voru tvíþættar. Annars vegar að ekki lægi fyrir hver yrði væntanleg föðurímynd hins ættleidda barns. Hins vegar að sambúðarmaki kæranda, R, væri ekki með í ættleiðingarferlinu.

Kærandi skaut synjun franskra stjórnvalda um ættleiðingarleyfið til stjórnsýsludómstóls sem ógilti synjun stjórnvalda í dómi frá 24. febrúar 2000. Stjórnvöld áfrýjuðu þeim dómi til áfrýjunarstjórnsýsludómstóls sem komst að öndverðri niðurstöðu í dómi frá 21. desember 2000. Þá áfrýjaði kærandi til æðsta stjórnsýsludómstóls og byggði á því að synjun um að veita henni ættleiðingarleyfi hefði byggst á kynhneigð hennar og væri ólögmæt. Í dómi frá 5. júní 2002 var ekki fallist á málatalbúnað kæranda þar sem dómur áfrýjunarstjórnsýsludómstólsins hefði ekki byggst á afstöðu til kynhneigðar hennar heldur á tilliti til þarfa og hagsmuna ættleiddra barna

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærandi byggði á því að réttur hennar samkvæmt 14. gr., sbr. 8. gr. sáttmálans, hefði verið brotinn. Kærandi taldi að hún hefði á öllum stigum málsins sætt mismunun sem byggðist á kynhneigð hennar og að réttur hennar til friðhelgi einkalífs og fjölskyldu hefði verið brotinn.

Niðurstaða

Dómstóllinn benti á að stjórnvöld og síðar franskir dómstólar hefðu byggt ákvörðun sína um að hafna umsókn kæranda um leyfi til að ættleiða barn á tveimur meginástæðum, þ.e. skorti á föðurímynd á heimili kæranda og viðhorfi maka hennar til ættleiðingarinnar.

Dómstóllinn átalði ekki að viðhorf maka kæranda hefði haft áhrif á mat á umsókn kæranda enda byggji R á heimili kæranda og myndi því gegna hlutverki í daglegu lífi barnsins. Að mati dómstólsins væri það lögmæt að yfirvöld tryggðu að allar öryggisráðstafanir væru viðhafðar áður en barn væri tekið inn í fjölskyldu, sérstaklega ef fleiri en einn fullorðinn væru á heimilinu. Það væri ekki ólögmæt sjónarmið að líta til þess að þar byggji á heimilinu og fæli ekki í sér mismunun sem byggðist á kynhneigð kæranda.

Dómstóllinn taldi að sjónarmið um að líta til skorts á föðurímynd á heimili væru ekki ólögmæt í sjálfu sér en í fyrirliggjandi máli mætti vefengja hversu mikið vægi slík ástæða hefði fengið, sérstaklega þar sem kærandi sótti um ættleiðingarleyfi sem einstaklingur en ekki ásamt R. Að mati dómstólsins hafði þetta sjónarmið óeðlilega mikið vægi og mætti álykta að synjun væri í raun byggð á geðþótta. Sjónarmiðið hefði í raun verið yfirskin til þess að hafna umsókn kæranda vegna kynhneigðar hennar.

Dómstóllinn taldi að litið hefði verið til samkynhneigðar kæranda, a.m.k. óbeinlínis. Samkynhneigð kæranda hefði ekki aðeins haft áhrif á ákvörðunina heldur einnig verið ákvörðunarástæða þess að synja henni um leyfi til að ættleiða. Kærandi var því talinn hafa sætt mismunun. Dómstóllinn tók fram að ef ástæður fyrir mismunandi meðferð væru aðeins tengdar

kynhneigð kæranda þá teldist það vera mismunur í skilningi sáttmálans. Sérstaklega sannfærandi og veigamikil rök þyrftu að vera til þess að réttlæta slíka mismunur varðandi réttindi sem féllu undir gildissvið 8. gr. sáttmálans. Dómstóllinn taldi að engin slík rök væru fyrir hendi í málinu enda heimiluðu frönsk lög einstaklingum að ættleiða börn. Þar með væri samkynhneigðum einstaklingum einnig gert kleift að ættleiða börn. Ennfremur hefðu frönsk lög engin ákvæði varðandi nauðsyn þess að hafa föður- eða móðurmynd þegar einstaklingar sæktu um leyfi til að ættleiða. Loks hafði kærandi eins og franskir dómstólar tóku fram „óvefengda persónulega eiginleika og hæfni til að ala upp barn“.

Dómstóllinn benti á að aðstæður kæranda voru metnar heildstætt af stjórnvöldum. Þau byggðu ákvörðun sína ekki einungis á einni ástæðu heldur öllum þáttum málsins og töldu að meginástæðurnar tvær þyrftu að meta saman. Í ljósi þess að annað þeirra sjónarmiða sem ákvörðunin byggðist á, þ.e. skortur á föðurmynd, var ólöglegt hefði það þau áhrif að ákvörðunin sem slík teldist ólöglegt.

Dómstóllinn komst að þeirri niðurstöðu að synjun á umsókn kæranda um ættleiðingarleyfi hefði verið brot á 14. gr. sáttmálans, sbr. 8. gr.

Með vísan til 41. gr. sáttmálans voru kæranda dæmdar 10.000 evrur í miskabætur.

Sjö dómarar skiluðu séráliti.